- Title – लघुजातकम् –
- Accession No – Title –
- Accession No –
- Folio No/ Pages –
- Lines-
- Size
- Substance Paper –
- Script Devanagari – देवनागरी
- Language – संस्कृत
- Period –
- Beginning – वेतिमरणायादिनवलनयुतः —
- End – इदुदयणारिवलेनेतरवां —
- Colophon-
- Illustrations -
- Source -
- Subject - ज्यौतिष
- Revisor -
- Author -

1. Remarks- 5–10

अपूर्ण

24/1/2020

वतिमरणं पदिनवलनयुतः पानिहवसां ॥ ९ ॥ सुतमदनननवान्त्यैलग्नेरन्ध्रे पशुभयुतो मरणाय शीतरश्मिः ॥
मग्रसुतशशिपुत्रदेवपूज्यैर्यदिबलिभिर्नयुतो विलोकितो वा ॥ १० ॥ लहस्युतहपस्योमरणंनिरीक्षितो यदिस
पापैः ॥ वर्षैर्वेदमितैरशुभिः शोडशाभिः केचिदाचार्याः ॥ ११ ॥ योगेस्थानेगतिवतिवलिनश्चन्द्रस्वस्वात्तनुग स्मपवा
पापैर्दृष्टेबलवतिमरणं वर्षस्यांतः किलमुनिगदितं ॥ १२ ॥ इतिवारारिष्टम् इत्यारिष्टरिष्टध्यायःसमाप्तः ॥ ७ ॥ स
वो निमानतिवलमुकुरदंष्ट्रजालोलग्नोपगः प्रसमयस्तुरराजमन्त्री ॥ १ ॥ एकोवृहन्निदुरितानिसुरुत्तरा णिभ
त्याप्रयुक्तःइवशूलधरप्रणामः ॥ २ ॥ लग्नाधिपोतिवलवानशुभैरदृष्टः केन्द्रस्थितैः शुभखगैरवलोकितश्च
मत्युविहायवितनोतिसुदीर्घमायुः ॥ ३ ॥ गुणोवृहस्पतिरज्ञितपावलस्या ॥ ४ ॥ लग्नादष्टमसंस्थापित्र्र
शुक्रद्वेकाणगश्चन्द्रः ॥ ५ ॥ स्त्रस्यसमापिनरंपरिस्वान्तेपानिर्व्याजं ॥ ६ ॥ वनुसंपर्न्ननतुः सौम्यस्योगतोषिक्र
मःस्यांशे ॥ ७ ॥ क्रूरस्यरिष्टमंकुं विशयतः शुक्रसंदृष्टः ॥ ८ ॥ वुधभार्गवजीवानामेकतमः केन्द्रमाश्रितोवलवान्

(२)

न्तरस्याग्रहतुल्यपाक्षोपसन्निकाशाख्या ॥ ३ ॥ उदग्गेंदुर्भंतनयो वा धाम्यत्रकूरस्य दृष्टपैर्दृ ॥ ७ ॥ इति श्रीवाराहमिहिरे त्वा
दिसंनिकाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥ षष्ठेष्टमे च चन्द्रः सद्यो मरणाय पापसंदृष्टः ॥ अष्टाभिश्शुभैर्दृष्टो वर्षैर्मिश्रैस्त
दर्द्धेन ॥ १ ॥ राशिवत्सौम्याः पापैर्वलिभिरवलोकिता न शुभैर्दृष्टा ॥ मासेन मरणदास्युः पापयुतो लग्नपश्चा
स्त ॥ २ ॥ राशान्तस्थे पापैसंध्यायां हिमकरेषु होरायां ॥ मृत्युः प्रत्येकस्थे केन्द्रेषु शशांकपापेषु ॥ ३ ॥ चक्र
स्य पश्चार्द्धे पापशुभेषु कीटभोदये मृत्युः ॥ निधनचतुर्थस्थानगैर्वा क्रूरैः क्षीणेशशिनि मृत्युरुदये ॥ ४ ॥ लग्नात्पंचमोदय
नः शशिनि सपापे शत्रुक्षेत्रं विपन्नः ॥ न च केन्द्रे सौम्यैर्मिश्रैः शुभैरस्तसमं मृत्युराद्यः ॥ ५ ॥ चक्रार्द्धेः सप्तमगः पापा
न्तस्थः राशिमरणदाता ॥ उदयात्तो वा चन्द्रः सप्तमराशिसंस्थिते पापे ॥ ६ ॥ क्षीणेन्दौ द्वादशगे लग्नाष्टमरा
शिसंस्थिते पापे ॥ सौम्यरहितेष्वकेन्द्रे सद्योमृत्युर्विनिर्दिष्टः ॥ ७ ॥ सापत्स्वशशांके सक्रूरे लग्नगे कुजोऽष्टम
गे मृत्युर्मात्रा सार्द्धं चन्द्रवदर्केस शस्त्रेण ॥ ८ ॥ लग्नाद्द्वादशपञ्चनवधनंसंस्थितास्सौरिसूर्येन्द्राः ॥ जातस्य म

६

ल॰ जा॰

3

वेदैः स्वर्ये त्वस्मिन् किरणाख्यः ॥ त्वपथं तिस्या पुदीयं नास्तं जातो रिवि नयजो ॥ ८ ॥ सप्तो द्वि त्रि चतुर्थे न्द्रिपजे भाग्यार्द्र व्य
याउरं लग्न भा ॥ संतो द्विमतो वा मं वलवाने कूसे श्चैगेकः ॥ ९ ॥ इति श्रीवाराहमिहिरस्यादिग्रा पुदी ध्यायः १
सोम्य संख्यविग्रहः द्रा लोपो येन जीविते न दत्र ॥ सावितलिंत्यस्तस्प दशा स्व रभास पु कलदासेच ॥ १ ॥ लग्ना
केशशांकाना योवलेवान् तस्य दशाभवेत्प्रथमा ॥ तत्केन्द्रपणफरमापोक्लीमोपगानां वलच्छेषा ॥ २ ॥ मि
त्रा याश्च गुर्हा सोपगानां सोभना दशा सर्वा ॥ सोच्चाभिलाषिनामपि [illegible] स तु ग्रपिते विपर्य
यस्थाना ॥ ३ ॥ हरादशा द्विकाले पजितमध्याधमाश्च रक्रमस ॥ द्विशरीरे विपरीता स्थिरे तु पापे हसमध्या पू
४ ॥ इति दशा विभाग प्रकरणं ॥ लग्नतेर्द्ध अंशात्रिकाणयो सम मेत्तु शशांशं चतुरस्त्र यो स्तु पादं पाचयो नेम
गहस्वगुणे ॥ ५ ॥ कृत्वा शशांकाना मिहरूपमाद्दो दिक्ति रासम मत्वं च तदीय नाशं ॥ निजेष्यभ कार्प यो गंशाका स्ते
नादशादा स्व समा वि नि घ्रा ॥ ६ ॥ भागाः सदृशा च्छेदेन वर्जिता संयुता दशाछेदा ॥ प्रत्येकं गणाकारा स्तेष्व क

मि

पर्य

ला

ता

त्र

८

द्वी

दा

यद्यपि पापसहायः सर्वारिष्टस्य भंगाय ॥ ५ ॥ रिपुभवनगतोपि शशिशिगुरुसितचन्द्रात्मजैर्दृक्काणगः ॥ गरुड इव भो

गिरं कूं परिहरत्येव निर्व्याजं ॥ ६ ॥ सौम्यद्वयमध्यगतः संपूर्णो हिमगुर्मंडलः शशिभर्तुः ॥ रत्नत्यरिष्टसंघा स्तर्पा

रिष्टपापतिरस्य वत्स ॥ ७ ॥ शशिनि शुभे पूर्णे गीर्वाणरसपूर्णमलमंडलोपेते ॥ रिपुनिधनस्थमरिष्टं प्रभव तिने

वात्रे ज्ञानस्य ॥ ८ ॥ पक्षे शशिनि भवति जन्म यस्य पापांह्लेसेऽपि बाहुनिर्गुभाग्यभूयो सूनुमाणं ॥ तं चन्द्रमा ऽप्र

विनाशगतोऽपि यत्नादापन्मुरक्षति पितेव शिशुमनलं हंति ॥ ९ ॥ राशिस्थे बहवे लाभे सर्वारिष्टनिवारकः

वीसीतः शुभस्वगेहे सोपतिस्थिरं कामप्याभाष्य ॥ १० ॥ ५ इति श्रीवाराहमिहिरसारिग्रंथे प्रथमगाध्याय यः ८

राश्यंशसम्भूत्वा गुणितानां द्वादशानवभिर्गृहस्यभगणेभ्यः ॥ द्वादशाहतानवशेषवर्तमानसहितं ननाडिका क्रमशः

तारादयोऽप्येवं बलयुक्ता नराशित्रुल्यानि ॥ वर्षाणि संप्रयसन्नं पातानाच्छ्रांशाकारिकलं ॥ १ ॥ वर्गोत्तम

स्वराशिस्वद्रेष्काणस्वनवांशे द्विगुणं ॥ वक्रोच्चपाति त्रिगुणितं द्वि त्रिगुणं त्वसकृत्त्रिगुणं ॥ २ ॥ शत्रुसे त्र्यंशं नी

५

ल॰ जा॰

स्मरत्रिकोणार्यलाभगः श्रीरिपुधीव्ययेषु यमात् ॥ नवदिकसुखेशास्तधीस्वायशत्रुषु जातस्तु कामगो लग्नात् ॥
इति राहुवर्गः ॥ अथ केतोर्लग्नाद्दुश्च मवाप्तलाभेषु सव्ययशत्रुस्तात ॥ स्वाद्दशास ९ हितेषु सितात्रिषु खात्मजे
रिपुधर्मलाभेषु ॥ १ ॥ वसवस्कोणेषु षड्क्रान्ते वरिग्लाभा सुधीस्थितो जीवात् ॥ ज्ञात्रिषु नवनवायारिष्वायसुतापे
क्षे मद्धकुजात् ॥ २ ॥ इतिगुरुस्य स्वान्तेरि सित्रिषु नायापारिगः कुजात्तन्त्यकर्म्मसहितेषु ॥ स्वायाष्टकेन्द्रगाशौ
क्रान्त्यष्टान्त्यलाभेषु ॥ ३ ॥ त्रिषडायगः शुभात्सुरवः स्वसुखायकर्म्मलोपगुरोः सुतषडव्ययायगो ज्ञात्य
परिपु लग्नवा हस्य ॥ ४ ॥ इति शनैश्चरवर्गः ॥ स्थानेष्वेतेषु हिताः शेषेष्वहिताः भवंति चाशुभानां ॥ ग्रहभशुभ वि
शेषफला गृहाः प्रयच्छंति चारगत्या ॥ ५ ॥ इति श्रीवाराहमिहिरस्यादिकाष्टकवर्गाध्यायः ॥ ९ ॥ अथ चंद्रयोग
ध्यायः ॥ रविवर्ज्जं द्वादशगैरनफा चन्द्राद्वितीयगैः सुनफा ॥ उभयस्थितैर्दुरधुरा केमद्रुमसंज्ञकोन्यथा ॥ १ ॥ सच्छी
लो विषयधनान्वितः प्रभुः ख्यातिपराक्रमनफायां ॥ सुनफायां धीधनकीर्तिपराक्रमात्मोपार्जितमेस्वयं ॥ २ ॥ स्वह

ल॰ जा॰

स्याद्वक्रस्यक्रूरपराजीविभिन्नुरुत्वरश्मिपूर्णाः ॥ ॥ निगूद्यानां चाक्रान्तस्य पराजितेः प्रच्युतिवलाभि ॥ दिनकृत्सुप्तमगपूर्वैर
शालितामन्निवासिनेस्तेषाः ॥ पापैर्विलीनाबलिभिः पराजितैरन्यदृष्टैर्वा ॥ वालप्रस्थोयकपालीवा
रकृशन्निनः ॥ १४ ॥ त्रिदृष्टियोगिनोनग्नोप्रव्रज्याःकीर्तितःक्रमात ॥ ५ ॥ इतिश्रीवाराहमिहिरस्यादिप्रव्रज्योध्यायः ॥

मित्र

१७ ॥ ग्रहस्थिरविभागैश्चलमटनेस्खलितंनियममपिचरमे ॥ स्थिरभतेद्विपरीतंसमान्वितंदीर्घसत्वंच ॥ १५ ॥
द्विशरीरत्यागप्रकृतनमनुत्साहीनंविविधचेष्टंवा ॥ ग्राम्यारण्यजलोद्भवराशिषुजातास्तथाशीला ॥ १६ ॥
ग्रपदृष्टि ॥ लग्नाधिपसंदृष्टेशशिनित्वपः नत्सुहृद्भिः रविधनवान ॥ दुष्काणपाशकूपैर्वाप्रायः सौम्यैःशुभंनानैः ॥

मत्सिलग्नं

शीनृदृष्टिफलं ॥ ७ स्वान्तिशुभाभाशुभत्वारीन घ्नंतिसंस्थितः पापा ॥ सौम्याः षष्टेरिघ्नाः सर्वेनषष्ठाग्यपाषमगाः
कर्कैस्वपापापगतेस्यानुलग्नधनीस्वरपाक्षा ॥ विकलांगलग्नदरिद्राः शत्रुषुविरोध्यनतःकुलस्य ॥ ४ ॥ वि
लग्नकुलग्नेनैमित्रिकोत्तमस्वभजराज्यन्य ॥ ५ ॥ दुरदृष्टिः कृष्णकाणाधपजपाशांकुशा ॥ ५ ॥ दृष्टंपाददि

मंजेनेषे

८

मन्त्रकुटुम्बारम्भे नित्यमनुद्विग्नमपि च देहदुः ॥ मन्तुकेंदुरवि तमधनं जातं केमद्रुममाविंद्यात् ॥ ३ ॥ भौमस्थोरक्षे
गामहाधनोज्ञानवान् ध्रुवधानिपुणः ॥ रविस्तु शुक्रे सुखभाग्गुरुः गुणाज्योतिपतिपूजितश्च ॥ ५ ॥ वक्तारम्भसौरो
वहुमान्यपूजितोगुणी त्रस्तः ॥ रवांगुणीसमस्तगुणान्तेषा योगाश्च वाप्रदृष्टाः ॥ ७ ॥ सूर्याद्धितीयसमस्तं वशिस्यानं
प्रकीर्तितमपवेने ॥ तच्चुभग्रहयुक्ते जन्मनिजातश्च चेष्टफलं ॥ ८ ॥ इति श्रीवाराहमिहिरकृतौ रविचन्द्रयोगाध्यायः ॥
स्य ॥ पन्नगेतेपापरतेनिपुणं कृत्वं च शास्त्रवृत्तिं च ॥ धात्रुसंचक्रमस्तचन्द्रादिभिरन्वितः सप्ये ॥ १ ॥ चन्द्रोङ्गारक पू
वेकृतं प्रसत्तं कुलान्याधिकं ॥ वहस्य वहास्ते केमणपोनर्मवश्चाति ॥ २ ॥ मज्ञारसत्कृपरदारसक्तद्वाचितं
कृजोजाये ॥ ज्ञाजीवादयोगोत्तं वाग्मीमाहेन्दु जातःस्त ॥ ३ ॥ जीवः सितेनवहुगुणमसितेन समन्वितोयघटका
॥ ४ ॥ श्रीधनमसितेनसितं त्रिभिरष्य वपुस्त्वानिवदेत ॥ ५ ॥ इति श्रीवाराहमिहिरकृतौ द्विग्रहयोगाध्यायः ॥
चतुरादिभिरवस्य प्रवज्यास्वांगतःकुर्यातिवलीयः ॥ हद्वीर्य्ये मावक्षि प्रथमाविज्ञोप्याधिकस्तव ॥ नापरादृष्टः

न्नास्तसंस्थितस्तस्य दूर्यो । तं चतुष्टयेषोर्विहस्ते शुभाः मष्टमुदयस्तुतेन वर्गो ॥ ३ ॥ अंगाष्टकमन्यगते हि लग्नपयोगाव
मावं ॥ शशियोगसममममरसैशीलन्दशेनमनिमध्यवस्म यामपस्फुमेत पाके माप्लोपनय ॥ जन्मा
सक्तृतजीवदृत स्थिरसौम्यभावकलोपलग्न ॥ ५ ॥ कूरे सुखेकुमेस्थे सौम्यरय्यास्तसंस्थिते वर्जे ॥ जन्वइति
तद्भुवतितमिश्रैर्ष्कसलेच्यते वर्ग्या ॥ ६ ॥ लग्नादिके केमपश्चतुर्गहवस्थे योगा ॥ त्यागी हिंसो धन
ज्जितः प्रियैर्विमुक्ता ख्यातिः ॥ पंचमे रुस्याव जातानां फलान्यस्मात ॥ आध्यंतपोसुखवपुत सुखभागम
ध्यगुणान्वितः ससुखो ॥ त्यागी हिंसो धनवर्जितः प्रियैर्विमुक्तः ख्याति ॥ ७ ॥ तद्भसमसंगमन्नाकूरछ त्रैका
मुक्तानिसु ॥ मावायछ्वेक रक्तनसंस्थितेस्मितो ध्धं शश्री ॥ ८ ॥ एककान्तर्वैलग्नान्पड्ववनावस्थितेग्रहे स्र
ज ॥ स्रयाच्चनछदुरधन्वौप्रभृतीनां फलानिसत्सानां ॥ ९ ॥ कान्ताप्रुत्रान्नवारुस्वजनहितरुभगाधनी
भूपा ॥ अत्याहुतिआविंशतिरात्मगुणे स्तद्वनेदत ॥ १० ॥ एकादिगृहापगतेस्फुक्रान्योगानविहायसंख्यायान्

गोलपुरगस्थलेकुदारपीडितादमाख्यातिविनाश्च ॥ ७१ ॥ दुःस्थितनरदेरिद्रघाताकुलाशुभक्रूरदुःशीलसर्वनिपुणनापां । जन्म
ऋमणसुखिनःपरमोऽसैःस्वचेष्टितैः ॥ ७२ ॥ इतिश्रीवाराहमिहिरत्यादिलाभःसंयोगाध्यायः ॥ ६ ॥ खिन्नपुंसोऽजन्म
फलंनत्स्यांकिंत्यत्रचन्द्रलग्नंस्थं ॥ भवति उदुःखितनसधनंजातं ॥ ५ ॥ भौमस्थोरस्थाउमहाधनोस्त
वानवृधानिपुणः ॥ रिःक्षःशुक्रःसुखभावगुरुगुणान्नरपतिपूजितश्च ॥ तद्वलवधारयाणाहुतराकेतिश्चसौ
भाग्यमस्तमप ॥ ६ ॥ पुनमसैलग्नेन्दोप्रकृतिस्थारूपशीलतगुणपुष्कलश्च ॥ गोजेपरूपाञ्जातराशीलादुखिनाश्च
प्रवत्सेसप्रमभवनसौम्यैस्तणवर्जितैचक्रपुरुषः ॥ भवतिपतिश्चरैभैस्तप्रतासश्रीलोभवतिमन्त्री ॥ ७ ॥ यास्ये वि
धवाभौमपतिसंन्यक्षादिवाकरस्था ॥ शौरेपापदृष्टःकन्यैवजरांशमपयाति ॥ ८ ॥ सितकुजजीवनुग्तेवेलिमित्त मृगतः
ममयाद्वाणशि ॥ शुक्रस्नवादिनिस्याभूरिरणसत्कुशलापतिव्रताच ॥ ९ ॥ पुंजन्मफलंपद्मन्नघटेतेवनितामृप
तिषतनामां ॥ वक्र्यराज्यंविघ्नाविनाशादिवापापं ॥ १० ॥ इतिश्रीवाराहमिहिरत्यादिलाभसंयोगाध्यायः ॥ ७ ॥

१०
स·ज्ञा·
३

सूर्याद्यैरिभिर्निधनगतैर्हुतवहजलशस्त्रज्वरा॥ शामयेजौ क्षुत्तृट्कृतश्च जन्मनृत्युः परदेशे निधनं वं भे ॥१०॥ यो बलवान्निध
नं पश्यति वलवान्नत दात्तद्दोषजो मृत्युः॥ लग्नाच्च अथापतिर्वा द्रेष्काणे शक्कारस्थानं मन्त्र्या: ॥११॥ गुरुशशिहितनिय
कानगुरुरवेर्वसिनावै कुजोजयमौ ॥ रिपुरन्ध्रांशशकूपान्थानि चास्तीरनिधनसंस्था ॥१३॥ वक्ष्यरमकरकन्नक गोगु
ररंद्रावसानेनलग्ने वा ॥ शुभवलैर्जन्मनिमरणेमासस्यगातिमाहुः ॥१४॥ रविउपातिसुकाल्पभोमो यमज्ञो
विबुधपतिततिरश्चानरविकृत्यांश्च कुर्युः ॥ दिनकरशशिवीर्याधिष्ठितत्र्यंशनाथा प्रवरसमनिकृष्टास्तुंगहासादव
लेयु ॥१५॥ इति श्रीवाराहमिहिरेस्वादिनिर्याणाध्यायः ॥८॥ मासि सिंहो जितमा वृमौ क्रियतले कन्यामृगौ च क्रमा
त ॥ संवत्सरदशाकोष्ठमस्थ्रोविषये स्मरार्थास्वस्वसंख्याष्टगुणः ॥ ९॥ जीववास्या जिदैन्वा: प्रथमं वछोणागृहा: सौम्य
वहार्दशिनान्धिपतेः विधिग्रहपुते कार्याश्चतदुणः ॥१०॥ सप्तादनं त्रिनिधनं ॥ ७ माजितशेषमस्तं दर
नरुसानविशोध्यनाम्पा ॥ नवंश लग्नसहजात्मजशत्रुभेष्व: प्रमृथे दद्युदयराशिवलेनतस्यां ॥११॥ वर्षर्तुमा

12

१०